

## KMETIJSTVO

# Strojne postaje kmetijskih zadrug v Senti

so opravile uslužnostna dela na več kakor 3% obdelovalne zemlje v okraju

Splošna usmeritev zadrugnih organizacij v Vojvodini, da povečajo v mejah možnosti mehanična sredstva za kmetijska dela je dosegla v zadrugah okrajja Sente zelo dobre rezultate. Govora je o splošnih kmetijskih zadrugah, ki so začele med drugim svojo dejavnost prenašati tudi na področje opravljanja uslug zadrugnim in drugim zainteresiranim kmetijskim proizvajalcem. Aktivnost zadrug je že v mnogih primerih postala tako raznovrstna, da bi ta primer, če bi bil samo pokušaj, ne bil niti posebno zanimiv. Izkoriščanje mehanizacije za pospeševanje uslužnostnih del je kot posebna zadruga dejavnost dalo, če gledamo v celoti, v zadrugah Sente zelo dobre rezultate.

Med desetinami zadrugami, kolikor jih deluje na področju okrajja, se ni niti ena odrekla poizkusa, da si ustvari močnejši strojni park. Pri tem so se, kar je razumljivo, posvetovale z okrajno zadrugo zvezo, da bi jim nasvetovala, katere stroje naj kupijo, da bi bili njihovi nakupi tako v skladu z okrajnim perspektivnim planom. Od začetka leta 1956 so zadruge uporabljale kredite za nakup različnih strojev. Vseh deset zadrug je kupilo večje število kmetijskih strojev in tako obsega njihov današnji skupni strojni park 42 traktorjev, 39 traktorških plugov, 28 traktorških prikolice, 20 mlatic, 50 sejalnic, 17 snopozveznikov in še 32 raznih traktorških priključkov ali samostojnih kmetijskih strojev.

Strojni park posamezne zadrug je organiziran kot samostojen obrat s svojim knjigovodstvom, uslužbenecem in samostojnim planom poslovanja.

## Načrtno povečanje strojnega parka

Razumljivo je, da so zadruge imele del strojnega parka tudi že prejšnja leta. S tem se pa dejansko ne spreminja dejstvo, da so letos kupile 23 traktorjev, kar pomeni več kakor 50 odstotkov, in kar kaže, da se je intenzivnejši nakup mehanizacije začel leta 1956. Teh 23 traktorjev, ki so že kupljeni in že s polno paro obdelujejo polja, spada v prvo skupino, ker nakup kmetijskih strojev in posredstvom tudi traktorjev, letos še ni končan. Skupno bodo letos kupili novih strojev za strojni park kmetijskih zadrug: 48 traktorjev, 17 mlatic, 50 traktorških plugov in 60 raznih drugih priključnih strojev.

Tako obsežen program povečanja strojnega parka kmetijskih zadrug predstavlja del plana, po katerem bo do leta 1959 v okrajnem kmetijstvu delalo okoli 1000 traktorjev, od katerih jih bodo imele kmetijske zadruge blizu 300. V okrajni zadrugi zvezi pri tem računajo, da se bo hkrati zelo zmanjšalo število gospodarstev, ki bodo redila vprežno živino za ob-

delovanje zemlje. Ze sedaj je število gospodarstev, ki uporabljajo lastno vprego, zmanjšano na 70 odstot, skupnega števila gospodarstev. Do leta 1959 se bo njihovo število zmanjšalo na 50 odstotkov, kar bo hkrati pomenilo, da je bil dosežen napredek v uporabljanju mehaničnih sredstev v kmetijstvu. To bo odprlo nadaljnje možnosti povečanja mehanizacije del ter krepkejšega povezovanja individualnih proizvajalcev v zadrugo kot lastnikom strojnega parka, ki je nujen za obdelavo zemlje.

Tako obsežen program zahteva velike investicijske naložbe, ki jih lahko zadruge realizirajo samo z izločitvijo največjega dela letne akumulacije za odplačevanje kreditov, ki so jih dobile za nakup kmetijskih strojev. Zato določa perspektivni program, da bodo kmetijske zadruge v naslednjih štirih letih poročile vso letno akumulacijo 100 do 200 milijonov dinarjev za odplačilo nakupljenih strojev. Računajo, da bodo kmetijske zadruge letos realizirale v svojih investicijskih skladih okoli 150 milijonov dinarjev in bodo vso to vsoto v celoti porabile za nakup kmetijskih strojev.

## Ekonomičnost poslovanja

Rezultati dela strojnih postaj kmetijskih zadrug kažejo v prvih letošnjih petih mesecih na nekaj dejstev.

Zadruge so predvsem uspeli zaposliti ob pomladanski sezoni svoje traktorje pri obdelavi 2.500 orarlov zemlje, kar znaša v razmerju

za povezanost in odvisnost individualnega proizvajalca od sredstev, ki jih je organizirala zadruga.

Vrednost del, ki so jih zadrugni stroji opravili do srede junija, znaša okoli 9,5 milij. dinarjev, če predpostavljamo seveda, da bodo traktorji in drugi stroji enakomerno izkoriščeni tudi v drugem delu leta. To pomeni, da akumulirajo zadruge že sedaj pomembna sredstva iz dela svojih strojnih obratov. Problem rentabilnosti posameznih strojev pa ni popolnoma preprost. Pod pogojem, da traktorji s priključki delajo 160 dni na leto ob ceni 10 tisoč dinarjev za delovni dan, bi ne nastalo vprašanje rentabilnosti strojnega parka, zadruga pa bi lahko realizirale pomemben dobiček. V tem smislu se bodo v prihodnje zadruge ob določanju cen uslug posameznih strojev tudi orientirale. Če pa strojni obrati ne bodo realizirali planirane zaposlitve traktorjev, bo nastalo vprašanje rentabilnosti poslovanja. V okrajni zadrugi zvezi vsekakor optimistično gledajo na to vprašanje, ker je večidel strojev realiziral v dosedanjih mesecih planirani učinek. Njihov optimizem je toliko bolj upravičen, ker so se zadruge v načelu odločile, da ne bodo dovolile opravljanja strojnih uslug izpod lastne cene.

Rezultati, ki so jih v prvih nekaj mesecih dosegle zadruge v Senti, kažejo, da ima organiziranje posebnih strojnih obratov v okviru kmetijskih zadrug številne prednosti. Zadruga je neposredno zainteresirana, ker ustvarja tako



Zetev v Vojvodini

do skupne obdelovalne površine znaten dobiček za svoje sklade; okrajja 3 odstotke. Pri tem je treba upoštevati, da so pri pomladanski sezoni sodelovali brez izjeme traktorji, ki so jih zadruge imele že od lani, kar so nove traktorje začele dobivati šele v aprilu in maju. Zato lahko pričakujemo, da bodo že ob jesenski sezoni s svojim strojnimi parkom sodelovale v precej večjem obsegu, kar v določeni meri izra-

# Zadruga v Čadjavici v boju za napredek

Kmetijska zadruga v Čadjavici pri Bijeljini je imela lani takle promet:

— lastna kmetijska proizvodnja	5.365.000 din
— promet s kmetijskimi pridelki	40.044.000 din
— promet z industrijskimi proizvodi	10.637.000 din
— mlina, bife in drugo	1.472.000 din

Prva postavka v znesku 5.365.000 din predstavlja dohodek zadrugne ekonomije. Ta meri 300 hektarov. Tretjina te ekonomije je še vedno razdrobljena na majhne njive, ki so po več kilometrov oddaljene druga



Zrelo klasje pada...

od druge. Ekonomija pa vendar ima veliko vlogo v življenju zadrug. Zlasti zadnji dve, tri leta.

## Napredek na ekonomiji in v odkupu

Ekonomija ima med drugim tudi 28 hektarov sadovnjakov in 5 hektarov vinogradov. Do nedavnega na področju zadrug praktično sploh niso gojili sadja, razen tistega, na katerega je zadruga naletela že ob svoji ustanovitvi, a tega je bilo zelo malo. Zdaj pa so zadrugni člani začeli s pomočjo zadrug nabavljati sadike ter jih saditi.

Donosi na ekonomiji so večji kakor pri zadrugnikih. Lanska

je, da so v tem pogledu vplivala nanjo tudi državna posestva okoli Bijeljine: na svojem zemljišču tik ob poti posameznih delov njive namenoma niso gnojila in so to tudi označila z napisi. Ko je žito zrastle, so kmetje lahko videli razliko.

Največji napredek pa je zadruga dosegla pri prometu s kmetijskimi pridelki, ki ga je podvojila. K temu je pripomogla tudi lanska dobra letina, v prvi vrsti pa prizadevanje zadrug, da se loti teh poslov.

Po opravljenem obračunu je imela zadruga 3.201.000 dinarjev dobička. Od tega so izločili:

— za anuitete	796.000 din
— za izgubo ekonomije v letu 1954	377.000 din
— za rezervni sklad	170.000 din
— za ristorno	634.000 din

Ostane 1.230.000 dinarjev so razdelili takole:

— za investicijski sklad	615.000 din
— v sklad okrajne zadrugne zveze (za sanacije zadrug)	154.000 din
— v sklad za pospeševanje kmetijstva	277.000 din
— v rezervni sklad	138.000 din
— v sklad za obratna sredstva	46.000 din

## Ristorna ne bodo razdelili

Vse kaže, da je zadruga v Čadjavici napredovala in z njo tudi zadrugniki in da so v njej bila prizadevanja, ki so vredna pozornosti. Razen vsega, kar smo že navedli, dokazuje to tudi velik porast števila članov in deležev.

So pa tudi druge, še večje možnosti, ki jih zadruga ni izkoristila.

Od strojnega parka ima zadruga samo dva traktorja, dve mlaticni garnituri, motorno škroplilnico in nekaj vpreg. Kljub temu pa na primer traktorja, kakor pravijo v upravi zadrug, nista preobložena z delom.

Ugotovili smo nekaj uspehov na zadrugi ekonomiji. Toda, če

skupni dohodek ekonomije preračunamo na en hektar, ne dobimo niti 20.000 dinarjev. S takim dohodkom na hektar zadruga nikakor ne more biti zadovoljna, niti ne, če upoštevamo okolnost, da je tretjina zemljišča razdrobljena in razmetana in da predstavljajo del ekonomije sadovnjaki, ki bodo šele začeli dajati dohodke itd. V zadrugi se tu in tam lahko sliši celo očitek, da ji je ekonomija v breme.

Se dva pomisleka glede odkupa. Predvsem ta, da odpade od navedenih 40 milijonov dinarjev prometa četrtina na les. Naslednji pomislek pa se nanaša na ristorno. Navedli smo, da znaša 634 tisoč dinarjev. Vendar (Konec na 7. strani spodaj.)



# Kmetijske zadruge in odkup kmetijskih pridelkov

V petih mesecih so v smederevskem okraju zadruga presegle obseg lanskega odkupa

Kmetijske zadruge v smederevskem okraju se čedalje bolj ukvarjajo z odkupom kmetijskih pridelkov. Letos so na tem področju razvile neprimerljivo večjo delavnost kakor prej, kar kažejo tudi rezultati doslej opravljenega odkupa. Te trditve bodo podkrepili s tabelo o poslovanju zadrug v lanskem in letošnjem letu.

## Poslovanje kmetijskih zadrug v letu 1955

	Dobiček
(v milijonih)	
Skupni promet	1.043 24,4
Odkup kmetijskih pridelkov	313 11
Drugo	730 13,4

## Letošnji plan poslovanja

	(v milijonih)
Skupen promet	2.000
Odkup kmetijskih pridelkov	1.300
Drugo	700
Realiziran odkup kmetijskih pridelkov v 5. mesecih	400

Medtem ko je imel lani odkup kmetijskih pridelkov precej skromno mesto in je bil manjši od tretjine vsega prometa, so zadruga letos že v prvih petih

(Nadaljevanje s 6. strani)  
dar pa ga ne bodo razdelili zadrugnikom, temveč so ga vrnil v zadrugne sklade zato, ker ni evidence, po kateri bi lahko dali vsakemu zadrugniku to, kar mu pripada. Razen tega niti še sedaj ni resnih priprav, da bi to pomanjkljivost vsaj letos odpravili in da bi končno uredili potrebno evidenco. Minilo je že več kakor pol leta. Tako zadrugniki tega koristnega ukrepa praktično niso občutili in če zadruga ne bo nekaj ukrenila, ga še dolgo ne bodo deležni.  
Tudi glede razdelitve skladov, ustvarjenih lani, si v zadrugi še vedno niso na čistem. Še vedno nimajo plana. Zato so bili vzroki. Čakali so na nekatere predpise, pa tudi okrajna zadruga zveza je delala na tem, da bi se zadruga ne spuščale v odločitve, ki bi jih sprejele v naglici, brez temeljitih priprav. Vendar je vtis, da tudi s temi pripravami v zadrugi še niso prišli daleč.  
Ob koncu moramo posebej opozoriti tudi na prispevek skladu okrajne zadrugne zveze za sanacijo zadrug. Ta prispevek plačujejo po sklepu okrajnega ljudskega odbora vse zadruga na področju okraja ter služi za izboljšanje položaja v tistih zadrugah, ki so finančno slabe. Ne zdi se nam pravilno, da se poravnajo tako slabosti v delu nekaterih kmetijskih zadrug na račun tistih zadrug, ki so dobro poslovale. Ko pa gre za objektivno upravičene izgube, je mogoče iskati tudi druge rešitve.

M. J.

mesecih presegle to številko. Vzeto skupno za vse leto bo odkup kmetijskih pridelkov po planu znašal blizu tri četrtine vsega poslovanja vseh kmetijskih zadrug. V smederevskem okraju razen tega trdijo, da bodo postavljeni plan, ker odkupna sezona za kmetijske pridelke še nastopa, posebno pa glede grozdja in vina, daleč preseglji. Pogoje za to imajo. Skladišni prostor ni problem, pravtako pa je rešeno vprašanje ambalaže. V začetku leta je predstavljal težavo kredit. Zadruga niso imele dovolj sredstev, vendar je bil tudi ta problem sedaj odpravljen.

Vse zadruga v okraju — skupno jih je 43 — sodelujejo pri odkupu, le 4 med njimi pa imajo pri tej dejavnosti izgubo. Druge ustvarjajo pri odkupu kmetijskih pridelkov dobiček, ki se v povprečju za ves okraj g" je okoli 3,6 %. Številke kažejo, da so zadruga v trgovini

s kmetijskimi pridelki dosegle večji dobiček kakor pri poslovanju v drugih vejah.

Najboljše uspehe so pri odkupu kmetijskih pridelkov dosegle pri sklepanju pogodb za sladkorno peso, oljnice in druge industrijske rastline. V smederevskem okraju so v nasprotju s trditvami, da zadruga na tem področju ne bodo mogle doseči dobrih rezultatov, izpolnile plan sklepanja pogodb za sladkorno peso s 95 %, sklepanja pogodb za oljnice in industrijske rastline pa z okoli 100 %. Zadovoljive uspehe so dosegle tudi pri sklepanju pogodb za pšenico in koruzo. V zadrugah trdijo, da bi sklepanje pogodb daleč presegle postavljene plane, če bi bilo na razpolago dovolj umetnih gnojil, ki jih je bilo ob podpisu pogodbe treba izročiti proizvajalcem.

Dosedanje izkušnje pri odkupu kmetijskih pridelkov kažejo v smederevskem okraju, da so kmetijske zadruga sposobne opraviti tudi to zelo važno in zamotano nalogo. B. S.

# KMETIJSKO POSESTVO »ERDUT« JE UVEDLO NOVO ORGANIZACIJO DELA

Eno prvih posestev v Slavoniji, ki so uvedla novo organizacijo dela, je kmetijsko posestvo Erdut. Na tem posestvu so delavci plačani po enoti pridelka. To ima odločilen pomen, ker tako pri delavcu raste zanimanje za povečanje pridelka.

Novi sistem predvideva 12 kategorij pridelkov. Skupine delavcev lahko same izberejo višino pridelka, za katero se želijo pogoditi. Hkrati s tem si izberejo tudi višino plačnega sklada, ki naj ga dosežejo. Ko se je domenila za višino donosa, dobi skupina dogovorjeni material. Na račun zasluga dobi akontacijo v višini tarifnih postavk. Ko pa izroči gotov pridelek, napravijo končni obračun in izplačilo. Razen plače, ki jo dobi na podlagi količine pridelka, sodeluje skupina tudi pri dobičku, ki je nastal pri prihrankih materiala in zaradi racionalnejše proizvodnje. Skupina sodeluje tudi pri razdelitvi skupnega dobička celotnega posestva.

Eden od smotrov novega sistema je v tem, da bi se gojile tiste kulture, ki so bolj rentabilne in za katere obdelavo bi

lahko maksimalno uporabili mehanizacijo. Tako sedaj na celotnem posestvu gojijo le 9 kultur namesto 22, kolikor so jih poprej. — Hkrati s tem se je zmanjšala tudi delovna sila.

Z delovnimi skupinami se pogodijo za donose, ki so za 30% večji, kakor pa znašajo povprečni donosi zadnjih štirih let. Letos predvidevajo, da bodo dosegli povprečni donos 26 metrskih stotov pšenice, 80 metrskih stotov koruze v storžih, 30 metrskih stotov ječmena na ha itd. Pričakujejo, da bo nova organizacija dela znatno prispevala k povečanju donosa, ker je delavec sedaj bolj samostojen in bolj odgovoren za pridelek.

Lansko leto je kmetijsko posestvo »Erdut« ustvarilo bruto proizvod v znesku 212 milijonov dinarjev in 10.200.000 din dobička. Za leto 1955-56 so planirali povečanje bruto proizvoda na 224 milijonov, dobička pa na 18,5 milijonov dinarjev. To je treba doseči z manjšo količino dela. Število delavcev so zmanjšali od 287 na 168. Plačni sklad se je v primerjavi z lanskim letom zmanjšal za 6 milijonov dinarjev.

# Politika cen kmetijskih pridelkov v Zahodni Nemčiji

Z zakonom o kmetijstvu, ki je stopil v veljavo septembra 1. 1955, so bili postavljeni določeni okvirji za dejavnost države pri podpiranju kmetijstva. Sama aktivnost države je na tem področju prej rezultat določenih političnih razmerij ali kakor pa graditve nekega določenega sistema podpiranja kmetijstva, ki bi ob določenih pogojih deloval celo avtomatično.

Zakon sam se ne opredeljuje za neko vrsto ukrepov, temveč se postavlja za smoter, da z različni ukrepi v področju trgovine, davkov, kreditov in politike cen usposobi nemško kmetijstvo, da nadomesti svoje zaostajanje v razmerju do drugih gospodarskih vej. Da bi se mogla država odločiti za kakršen koli sistem ukrepov, je treba predhodno vsako leto izdelati pregled o oblikovanju dohodkov v kmetijstvu. Kmetijsko bilanco je treba izdelati na temelju knjigovodskih podatkov o poslovanju 6.300 do 8.000 gospodarstev. Na osnovi takega pregleda se vlada izjavlja ali ustreza meze najetih in družinskih delavcev mezam v ustreznih poklicih, ali so lastniki gospodarstev dosegli razumne dobičke in ali je bil dosežen ustrežajoči dohodek o kapitala, ki je bil investiran v kmetijstvo. To mnenje mora temeljiti na analizi poslovanja gospodarstev, ki delajo v povprečnih pogojih — ki zagotavljajo — že jih ustrežno vodijo — stalni in edini vir eksistence svojemu lastniku in njegovi družini. Če misli vlada, da je v kmetijstvu doseženi dohodek

rezadosten, mora podvzeti ukrepe za izboljšanje takega položaja.

Čeprav so ukrepi za podpiranje kmetijstva precej nejasno označeni, je vendarle državna intervencija v kmetijstvu močna, temelji pa na štirih zakonih, ki regulirajo trg: na žitu in krmilih, na sladkorju, na mleku, mlečnih izdelkih in maščobah; na govedu in mesu. Reguliranje tržišča teh izdelkov je dolžnost »Uprave« za uvoz in zaloge. Čeprav kmetijska proizvodnja zadostuje za 70 do 75 odstotkov domaših potreb v hrani, je Nemčija pomemben uvoznik hrane. Uvoz hrane in drugih kmetijskih pridelkov tvori 93 do 98 odstotkov vsega uvoza. Izvoz kmetijskih pridelkov je omejen na 2 do 3 odstotke skupnega izvoza. Najvažnejša naloga te uprave je, da učinkuje z določeno politiko uvoza na tvorbo zalog in tako na gibanje notranjih cen tistih kmetijskih pridelkov, ki spadajo v njeno pristojnost, da jih vzdržuje na določenih ravni in da podvzame ukrepe, s katerimi se ognejo veliki fluktuaciji cen. Zakon predpisuje, da je treba izdelati letne programe preskrbe z žitom sladkorjem in mesom in na temelju teh programov voditi nato določeno politiko uvoza in tvorbe zalog. Državna zaloge žita so na primer v letu 1954-55 porasle za 716.000 ton. Stroški take politike bremene državni proračun.

Predpisi, s katerimi regulirajo tržišče, so za posamezne pridelke različni. V Nemčiji

pripisujejo velik pomen vzdrževanju določenih ravni cen žita, ker znatno vplivajo na splošno ravni cen kmetijskih pridelkov. Vsako leto z zakonom določajo najvišje in najnižje cene žita. »Uprava za uvoz in zaloge« je dolžna odkupovati od proizvajalcev žito po minimalni ceni — če se cena na trgu zniža pod minimalno ceno — in da ga prodaja predelovalni industriji in potrošnikom po maksimalni ceni, tudi tedaj ko je cena na domačem trgu višja od te cene. Uvožene količine žita prodajajo na domačem trgu po določenih cenah. Kar se tiče proizvodnih cen za pšenico in rž, imajo štiri cene cen. Ravni cen so prilagojene prometnim stroškom, da bi usmerjali gibanje žita iz proizvajalnih v potrošniške središča. Notranji nivo cen je nižji od mednarodnega in je ugoden predvsem za velika gospodarstva, ki so največji proizvajalci. Ceno sladkorne pese določijo vsako leto z dekretom vlade.

Reguliranje tržišča z mlekom stoji na monopolističnem položaju mlekarških podjetij, ki imajo določena področja za zbiranje mleka. Da bi zaščitili potrošnika je cena mleka v trgovini za drobno maksimirana. Cene izenačujejo tako, da zagotavljajo proizvajalcem enake dohodke. Davke na potrošnje mleka je vir sredstev za sklad poddržanih cen mleka.

Reguliranje cen mesa opravljajo z uvozno kontrolo. Zadrugne organizacije nimajo kakšnega posebnega položaja

pri reguliranju notranjega tržišča s kmetijskimi pridelki.

Oblikovanje cen vrtninskih pridelkov je svobodno, vendar je njihova proizvodnja zaščitena s carinami. Carina se spreminja v skladu s sezono. Najvišja je tedaj, ko pridejo na tržišče domači pridelki. Carina na uvoz sveže vrtnine znaša 25 odstotkov od njene vrednosti. Kondenzirano in polnomastno mleko v trahu je skupno s svežim sadjem in vrtninami glavni pridelek, ki ni liberaliziran.

Za uvoz sadja in vrtnin sta v veljavi dva režima. Eden velja za države članice »Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje« drugi pa za druge države. Sistem takome-novanih »rokov, ko je uvoz zadržan« ki so ga uveljavili proti vsem državam je bil na temelju specialnih sporazumov s posameznimi državami članicami. Gornje organizacije zamenjan s sistemom minimalnih cen v trgovini. Nizozemsko je določeno, da se uvoz sadja in vrtnin iz Nizozemske ustavi, kadar se znižajo cene teh pridelkov na nizozemski avkolah pod določene minimalne cene. Z Italijo se priraž uvoz vrste pridelkov, ko cene ki jih dosežejo proizvajalci v Nemčiji, padejo pod določene minimalne cene. Podobni sporazumi so v veljavi s Švedo in Belgijo za nekatere vrtniške pridelke. V začetku leta 1955 so znižali carinske postavke v nemški carinski tarifi — vendar je niso znižali kmetijskih pridelkov.

M. H.